

**МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
22-26 АПРЕЛЯ 2014 ГОДА**

Dr.iur., Валерий Рейнгольд

Профессор Балтийской международной академии

Главный редактор «Балтийского юридического журнала»

**Международная научно-практическая
конференция
«НАУКА. ПРАВО. СТАБИЛЬНОСТЬ»**

*Вступительное слово директора программы «Правоведение» БМА – Галины Белых.
Президиум: Айварс Боровковс (слева), Байба Брока, Юрис Янсонс (справа).*

В период с 22 по 26 апреля 2014 года в Риге проводились «Дни науки», в рамках которых, Балтийская международная академия провела, уже ставшую традиционной, ежегодную международную научно – практическую юридическую конференцию: «Наука. Право. Стабильность».

23 апреля состоялось пленарное заседание и выступления участников первого дня конференции, посвященного актуальным вопросам частного права.

Выступившие на пленарном заседании, Министр юстиции Латвии Байба Брока, Омбудсмен Латвии Юрис Янсонс и Президент общества юристов Латвии Айварс Боровковс, в своих обращениях к гостям и участникам конференции, отметили важность проведения международных научно – практических юридических конференций такого уровня. Ими также был выделен ряд актуальных для юридической науки и правоприменительной практики вопросов современного

частного права, необходимость решения которых определяются современными тенденциями в науке частного права и требует модернизации гражданского законодательства Латвии¹.

Второй день конференции был посвящен актуальным вопросам уголовного права.

В работе конференции приняли участие студенты, магистранты, докторанты и представители профессорско-преподавательского состава латвийских ВУЗов, практикующие юристы, и зарубежные коллеги из Литвы, Эстонии, Польши, Финляндии, России, Украины и Грузии.

Подводя итоги конференции, выступавшие подчеркивали необходимость таких ежегодных

встреч, высказывали пожелания о расширении форм сотрудничества, отмечали конструктивность выступлений и позитивность обмена опытом.

Доклады участников первого дня конференции, посвященного теме «Современные тенденции модернизации частного права», «Балтийский юридический журнал», публикует в настоящем и следующем номерах (№ 1 и № 2, 2014).

Материалы второго дня конференции, посвященного теме «Актуальные вопросы уголовного права», будут опубликованы в ближайших номерах журнала «Administratīvā un Kriminālā justīcija».

Выступление Омбудсмана Латвии – Юриса Янсона

1 Отчет о выступлении Министра юстиции Латвии Б. Брока и приветственное слово Ю.Янсона приводится на страницах 6-9 журнала.

Latvijas Republikas Tieslietu ministres Baibas Brokas Konferences atklāšanas uzrunas kopsavilkums

Tieslietu ministre Baiba Broka uzstāšanās laikā Baltijas Starptautiskajā akadēmijā

Šā gada 23. aprīlī tieslietu ministre Baiba Broka viesojās Baltijas Starptautiskajā akadēmijā. Atklājot Juristu dienas un privāttiesībām veltīto konferenci augstskolā, ministre pastāstīja par jurista profesijas izvēles nozīmi; iespējām, ko sniedz prasmīga juridisko zināšanu izmantošana, kā arī dalījās savā personīgajā pieredzē, kas iegūta gan tieslietu ministra amatā, gan kā mācībspēkam augstskolās, gan kā praktizējošam juristam.

Informējot par Tieslietu ministrijas darba plānos iekļautajiem pasākumiem, kas vērsti uz civiltiesību jomas modernizāciju, ministre minēja vairākas jau uzsāktās iniciatīvas, piemēram, darbu pie jaunu institūtu ieviešanas. Latvijas gadījumā

tie uzskatāmi par modernizāciju, kaut gan citās valstīs šāds regulējums pastāvējis gadiem ilgi. Kā būtiskāko B. Broka šeit minēja apbūves tiesību regulējuma ieviešanu Civillikumā.

Aktīvs darbs norit arī pie aktuālā jautājuma par dalītā īpašuma izbeigšanu. Šis jautājums īpaši nozīmīgs ir Rīgas dzīvokļu īpašniekiem, kuru nami atrodas uz citiem īpašniekiem piederošās zemes. Neveiksmīgi īstenotā zemes reforma dzīvokļu īpašniekus padarījusi par situācijas ķīlniekiem, tāpēc šī tiesiski absurda situācija jālikvidē. Izstrādātie grozījumi likumā «Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju» ir pirmais nopietnais solis ceļā uz šī mērķa sasniegšanu.

Joprojām Tieslietu ministrijas darba plānos (tagad gan tikai pēc Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē) ir iecere pārskatīt Latvijas nacionālo starptautisko privāttiesību regulējumu, jo mūsu valstī tas nav pietiekami attīstīts un varētu labāk atbilst personu privāttiesisko interešu nodrošināšanai, šī laika aktualitātēm un pieaugošajai Eiropas Savienības un starptautisko tiesību normu ietekmei uz Latvijas nacionālo tiesību sistēmu.

Runājot par paveikto, ministre norādīja, ka ir pabeigta lielākā daļa no ģimenes tiesību kā privāttiesību jomas modernizācijas. Darbs notika vairākos posmos, un daļa no grozījumiem jau stājušies spēkā (piemēram, būtiskas izmaiņas ieviestas paternitātes regulējuma jautājumos, aizgādības tiesību regulējumā, atsevišķos laulāto attiecību jautājumos u.c.). Savukārt virkni izstrādāto grozījumu paredzēts iesniegt izskatīšanai Saeimā – te kā svarīgākie minami aizbildnības regulējuma sakārtošana, izpildes regulējuma ieviešana saskarsmes un aizgādības lēmumu izpildei u.c.

Ar īpašu lepnumu un gandarījumu B.Broka uzsvēra, ka 2014.gada 31.martā stājās spēkā būtiski grozījumi vairākos tiesību aktos, ieviešot regulējumu, kas paredz civiltiesisku aizsardzību

no vardarbības. Tas nosaka no vardarbības un vajāšanas cietušajām personām iespēju pēc savas iniciatīvas civilprocesa ietvaros vērsties tiesā, tai skaitā ar policijas starpniecību, un lūgt tiesu noteikt ierobežojumus vardarbīgajai personai. Latvijā šādu iespēju līdz šim likumdošana neparedzēja, kaut gan daudzās valstīs šāds regulējums darbojas jau sen.

Arī Eiropas Savienības regulas nosaka vairāku grozījumu nepieciešamību. Te kā uzskatāms piemērs ir mantošanas tiesību jomas modernizācija. Ieviešot jauno regulējumu, mantošanas jautājumus varēs kārtot ātrāk, efektīvāk un vienkāršāk.

Saistību tiesību jomā tuvākais no modernizējamiem jautājumiem varētu attiekties uz likumdošanu par morālā kaitējuma noteikšanu, kam šobrīd Civillikums nosaka pietiekami šauru regulējumu. Savukārt, runājot par padarīto, jāmin reforma līgumsoda piemērošanas jautājumos.

Lai gan uzrunai atvēlētais laiks aizņēma tikai pusstundu, ieskats padarītajā un nākotnes plānos apliecina, ka privāttiesību modernizācijā vēl ir daudz darāmā, lai Latvijas tiesību normas atbilstu mūsdienīgiem tiesību principiem un spētu risināt sabiedrībai aktuālus un svarīgus jautājumus.

*Inese Auniņa,
Tieslietu ministrijas
sabiedrisko attiecību speciāliste*

**Tiesībsarga Jura Jansona uzruna,
atklājot starptautisko zinātniski praktisko
konferenci «Zinātne. Tiesības. Stabilitāte»
Baltijas Starptautiskajā akadēmijā**

Labdien cienītās dāmas un godātie kungļi!

Šī konferenču cikla virstēma ir «Zinātne. Tiesības. Stabilitāte». Vēlos likt uzsvaru tieši uz vārdiem «Tiesības un stabilitāte». To – cik droši, stabili un pārliecinoši par sevi jūtamies ikdienā, tiešā veidā nosaka tiesību un kultūras telpa, kurā dzīvojam.

Pirmkārt, to nosaka tās vērtības, ko bērnos ieaudzina vecāki un ko sniedz kvalitatīva izglītības sistēma. Būtiski apzināties, ka pamatvērtību skala katram cilvēkam veidojas jau agrā bērnībā.

Tas, ko sabiedrība ar pilnu atbildību ieliks šai mazajā cilvēkā, tik stipru, patstāvīgu, radošu un atbildīgu vai, gluži pretēji, nevarīgu un bezatbildīgu sabiedrības locekli saņemsim nākotnē. Otrkārt, tās ir vērtības, uz kurām uzsvaru liek apkārtējā sabiedrība, vērtības, kas ir valsts politikas veidošanas pamatā. Tādējādi, atkarībā no tā, kādu politiku valsts realizē pret saviem iedzīvotājiem, kādas vērtības tiek uzskatītas par prioritārām, tik pilnvērtīgu, stabilu, valstij lojālu vai gluži pretēji nemotivētu, vienaldzīgu un nelojālu iedzīvotāju iegūst sabiedrība.

Tādējādi, būtiski sabiedrību veidojošos procesos ir ne vien apzināties cilvēka pamattiesības kā vērtības deklaratīvā līmenī, bet arī ievērot tās, cenšoties visiem spēkiem, ar maksimāli pieejamiem resursiem un ar atbilstošu līdzekļu palīdzību augošā tempā panākt pēc iespējas pilnīgāku to īstenošanu.

Cilvēka pamattiesības kā vērtība ir noteiktas Latvijas Republikas Satversmes 1. pantā un VIII nodaļā, kā arī Latvijai saistošos starptautiskos aktos. Tās ir skaidras, precīzas un konkrētas tiesību normas, kas regulē attiecības starp valsti un indivīdu. Šīs tiesības nosaka standartus, kādai ir jābūt valsts attieksmei pret indivīdu, kā arī aizsardzības mehānismu pret valsts, tās institūciju un amatpersonu izdarītajiem pārkāpumiem. Vienlaikus cilvēka pamattiesības nav strikti atsevišķi nodalāma tiesību grupa, to elementi ir sastopami ikvienā tiesību jomā.

Tādējādi, ikvienam tiesību normu piemērotājam un politikas veidotājam savā ikdienas darbā ir svarīgi atcerēties par cilvēka pamattiesību universālo dabu, ņemot vērā, ka tās var tikt ierobežotas vienīgi ar likumu, konkrēta leģitīma mērķa sasniegšanai, vienlaikus izvērtējot, vai tādu pat mērķi nav iespējams sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem.

Šodien vēlos pievērst klātesošo uzmanību tādai pamattiesību grupai kā sociālās un ekonomiskām tiesības. Šā gada 1.maijā aprit desmit gadi kopš Latvija ir iestājusies Eiropas Savienībā. Latvijas tauta, nobalsojot par iestāšanos Eiropas Savienībā, izlēma pievienoties ES ne tikai kā ekonomiskai savienībai, īstenojot kopīgu drošības, sadarbības un monetāro politiku, bet arī savienībai,

kuras dalībvalstis ir definējušas savus darbības principus – strādāt, lai aizsargātu universālas vērtības, uz kurām balstās Eiropas Savienība, proti – brīvību, demokrātiju, cilvēktiesības un pamatbrīvības, kā arī tiesiskumu, apņemoties veicināt savu tautu labklājību, ievērojot noturīgas attīstības principu.

Latvijas sasniegumi ekonomisko rādītāju ziņā nav noliedzami, tomēr tie ir sasniegti, pilnībā aizmirstot par prioritāti – cilvēktiesības un sociālā drošība. Manuprāt, abām prioritātēm ir jābūt līdzsvarā un ekonomisko izaugsmi nedrīkst veidot uz mazāk aizsargāto iedzīvotāju rēķina. Nekādā gadījumā nav pieļaujama situācija, ka cilvēka pamattiesības tiek nostādītas zemāk kā noteiktu ekonomisku mērķu sasniegšana. Minētais ir pretrunā Eiropas Savienības politikas mērķim – radīt ne tikai ekonomiski attīstītu, bet arī ilgtspējīgu, gudru un iekļaujošu Eiropas telpu.

Valsts apņēmībai cilvēktiesības izvirzīt kā vērtību ir jāatspoguļojas gan politikas plānošanas dokumentos, gan faktiskā valdības rīcībā, tādējādi apliecinot politisko gribu un radot iedzīvotājos drošības sajūtu, stabilitāti un pārliecību, ka strādājošais ar nopelnīto spēš uzturēt sevi un savu ģimeni, samaksāt par pilnvērtīgu uzturu, mājokli, bērnu izglītoshanu, nepieciešamiem veselības aprūpes pakalpojumiem, ka iedzīvotājs saņems cilvēka cienīgu sociālo atbalstu vecuma, bezdarba, slimības vai pēkšņas krīzes situācijā.

Vēlu Jums auglīgas un jēgpilnas diskusijas šodien un turpmākajā konferences gaitā!

Pateicos par uzmanību!